

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NEMZETI MEGELŐZŐ MECHANIZMUS

NeMM – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód ellen

Mi a kínzás?

Testi és/vagy lelki **fájdalom okozása** büntetés vagy vallomástétel kikényszerítése céljából. Kínzás, ha a közfeladatot ellátó vagy hivatalos minőségben eljáró személy a tevékenységben **tevélegesen részt vesz**, arra másokat **ösztönöz** vagy **tud** róla (pl. fogvatartottak közötti agresszió figyelmen kívül hagyása.)

Mikor beszélünk kegyetlen, megalázó, embertelen bánásmódról?

Az ilyen bánásmódot gyakorló általában a megfélemlítés eszközeivel saját hatalmát növeli, a fogvatartottat sérti, megszegyeníti, őt fizikailag vagy érzelmileg bántalmazza.

Embertelen bánásmódnak minősülhet pl. a fogvatartás, illetve a szabadságvesztés büntetés végrehajtására szolgáló helyiségek, az illemhelyek nem megfelelő/elhanyagolt állapota, a zsúfoltság, az elégtelen élelmezés, az orvosi ellátás hiánya és a fogvatartottak közeli családtagjaival történő kapcsolattartásának megátolása (pl. nem érintkezhet a hozzátartozóival/ gyermekével a beszélőn, mobilhívás korlátozása/ „mobil óvadék”, vagy a lakóhelyétől való távoli elhelyezés, rövid tartamú eltávozás, kimaradás lehetőségének nem biztosítása), ha az az emberi méltóságot sérti.

Mi tekinthető fogvatartási helynek?

A büntetés-végrehajtási, rendészeti intézményeken túl minden olyan hely, ahol a hatóság utasítása, végzése alapján tartózkodnak ellátott személyek, betegek, fogvatartottak, vagyis az ott élők a határozat szerint saját akaratukból bármikor nem hagyhatják el az intézményt, engedély nélküli eltávozás esetén őket oda visszaviszik. Pl. **rendőrség (előállító, fogda), börtön (elkülönítés), pszichiátria, szociális ellátó intézmény, gyermekotthon, javítóintézet, tartós bentlakásos intézmények.**

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatai:

- a fogvatartási helyek preventív és bejelentésre történő látogatása,
 - interjúzás a fogvatartottakkal,
 - dokumentáció tanulmányozása,
- visszajelzések küldése,
- konzultáció a hatóságokkal,
- jelentések kiadása,
- ajánlások megfogalmazása.

Mi a célja a látogatásnak?

- a bánásmód vizsgálata,
- megnézzük milyen körülmények között élnek a fogvatartottak,
- alapvető jogaik érvényesülnek-e,
- hosszú távú célunk a rossz bánásmód megszüntetése, a visszaessék orvoslása;
- a szabadságtól megfosztott személyek védelme,
- a kínzás és a rossz bánásmód vagy más büntetés **megelőzése**.

Fontos:

- anonim körülmények között beszélgetünk a fogvatartottakkal, külön a személyzettel,
- nem egyéni panasz alapján, hanem hivatalból vizsgálunk,
- a panaszokat az alapvető jogok biztosa általános hatáskörben vizsgálja,
- folyamatban lévő büntetőeljárás, pl.: nyomozás, ügyészségi vagy bírósági eljárás tőlünk független.

Lehet-e tudni előzetesen a látogatások idejét?

Nem, a nemzeti megelőző mechanizmus nem közli előzetesen a helyszíni vizsgálatok idejét.

Kik vesznek részt a nemzeti megelőző mechanizmus munkájában?

- az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalán belül létrehozott főosztály munkatársai;
- alkalmanként külső szakértők orvosok, dietetikusok, a témában jártas, elismert szakemberek - a hatékonyabb prevenció érdekében.

Mi a Civil Konzultációs Testület (CKT)?

Az alapvető jogok biztosa által összehívott, a szabadságtól megfosztott személyekkel való bánásmód területén kiemelkedő gyakorlati és elméleti ismeretekkel rendelkező szervezetek képviselőiből álló testület. A célja, hogy javaslataival és észrevételeivel segítse a nemzeti megelőző mechanizmus munkáját.

Kik a Civil Konzultációs Testület (CKT) tagjai?

A biztos által meghívott szervezetek:

- Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége
- Magyar Orvosi Kamara
- Magyar Pszichiátriai Társaság
- Magyar Ügyvédi Kamara
- Magyar Katolikus Egyház
- Magyarországi Evangélikus Egyház
- Magyarországi Református Egyház
- Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége

Nyilvános pályázat útján kiválasztott szervezetek:

- Összefogás az Alapjogokért Alapítvány
- Magyar Helsinki Bizottság
- Társaság a Szabadságjogokért (TASZ)
- Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége
- Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum
- Pressley Ridge Magyarország – NoBadKid Alapítvány
- Utcajogász Egyesület

Kihez fordulhat még segítségért?

Kérelemmel, panasszal fordulhat bármely közhatalmat gyakorló állami szervhez, illetve az egyéni panaszok kivizsgálására jogosult nemzetközi testületekhez.

Jogszabályi háttér

Magyarország Alaptörvényének III. cikke, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni ENSZ egyezmény az 1988. évi 3. törvényerejű rendelettel vált a hazai jogrend részévé.

2011. évi CXLI. törvény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről (**Optional Protocol to the Convention Against Torture – OPCAT**).

Magyarországon **2015. január 1-jétől** nemzeti megelőző mechanizmusként személyesen, vagy munkatársai közreműködésével az alapvető jogok biztosa jár el.

Az alapvető jogok biztosát, illetve munkatársait nemzeti megelőző mechanizmusként megillető speciális eljárási és intézkedési jogosultságokat az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény III/A. fejezete szabályozza.

Mit tesz a NEMZETI MEGELŐZŐ MECHANIZMUS; a NeMM – a kínzás és más rossz bánásmódok ellen?

A nemzeti megelőző mechanizmus az alapvető jogok biztosa, aki speciális eljárási, intézkedési jogkörben lép fel munkatársai közreműködésével annak érdekében, hogy a különböző fogvatartási helyeken ne érhesse az ott élőket kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód.

Kapcsolat

E-mail: opcat.npm@ajbh.hu
opcat.nemm@ajbh.hu

Levélcím: Alapvető Jogok Biztosának Hivatala -OPCAT NeMM Nemzeti Megelőző Mechanizmus
1387 Budapest Pf. 40.

Telefon: (06-1-) 475-7100, (06-80-) 215-000

Fax: (06-1-) 269-1615

A **panasziroda** nyitvatartási ideje:

hétfő: 08-16 óra között, továbbá előzetes időpont egyeztetés esetén 16-18 óra között

kedd-csütörtök: 08-16 óra között

péntek: 08-12 óra között.

Helye: 1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.

Ha **személyesen** szeretné felkeresni a panaszirodát, ezt a beadványában jelezze, vagy telefonon **kérjen előre időpontot!**

FONTOS: A nemzeti megelőző mechanizmus a hozzá forduló **személy kilétét**, személyes adatát **csak** az érintett **kifejezett kérésére** hozza nyilvánosságra! A panaszosokat, illetve az informátorokat **nem érheti semmilyen hátrány, vagy retorzió!**

Az érintettek túl bárki fordulhat a nemzeti megelőző mechanizmushoz, ha ilyen típusú visszaélésről szerez tudomást!